

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНА

25 років
АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

Об'єднання громад

Галузевий е-дайджест проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС)

Квітень 2017

Новини

Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів

З 16 квітня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів».

Закон, визначає:

- порядок зміни меж районів та міст;
- особливості добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів та територіальних громад до складу яких входять територіальні громади міст республіканського Автономної Республіки Крим або обласного значення;
- порядок призначення перших місцевих виборів в об'єднаних територіальних громадах до складу яких увійшли територіальні громади, розташовані на територіях суміжних районів;
- особливості проведення чергових виборів до районних рад, у разі, якщо до призначення таких чергових виборів Верховна Рада України не прийняла рішення про зміну меж відповідних районів, території яких мають зазнати змін внаслідок утворення об'єднаної територіальної громади.

Коментарі експертів

Децентралізація вже дозволила збільшити місцеві бюджети, але вимагає від місцевої влади максимальної відповідальності, - Глава Уряду

Одна за ключових реформ, яку наразі проводить Уряд - децентралізація - вже дозволила збільшити місцеві бюджети на 30-40%, однак разом з можливостями реформа вимагає й відповідальності. Про це сказав Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман в ході засідання Асоціації міст України, що проходило в Харкові.

«Ключова реформа - децентралізація - вимагає від нас максимальної відповідальності. Бюджети місцеві зросли на 30-40%, ми почали формувати самодостатню основу для об'єднання територіальних громад по всій країні», - сказав Глава Уряду.

Він нагадав, що процес передачі повноважень триває з 2014 року, і зараз ситуація суттєво змінилася - і на законодавчому рівні, і на рівні можливостей місцевої влади. До 2014 року, відзначив Глава Уряду, про децентралізацію ніхто не замислювався, натомість повноваження й фінансові ресурси «варварськи відбиралися». А в 2014 році, сказав Володимир Гройсман, Президент і перший Уряд Арсенія Яценюка заявили про свою готовність підтримати й зміцнити регіони.

При цьому Прем'єр-міністр відзначив, що завдяки децентралізації збільшилися не тільки фінансові можливості регіонів. Наразі розширені й їх адміністративні повноваження. І це дозволяє створювати на місцях прозорі офіси надання адміністративних і соціальних послуг - у найбільш зручному для громадян форматі.

«Ми збалансували і ваші повноваження, і ваші фінансові ресурси. І саме головне, що зараз ви (регіони) маєте стати активними учасниками економічного зростання. Хочу закликати вас (регіональну владу) розвивати реальний сектор економіки... Ось в чому моя ідеологія», - сказав Глава Уряду.

Джерело: [khttp://decentralization.gov.ua/news/item/id/5306](http://decentralization.gov.ua/news/item/id/5306)

Законодавство

Уряд прийняв 12 квітня 2017 року розпорядження № 255 «Про внесення змін до перспективного плану формування територій громад Івано-Франківської області», якою уточнив перспективний план формування територій громад Івано-Франківської області.

Прийняття рішення зумовлене необхідністю актуалізації переліку спроможних територіальних громад Івано-Франківської області з урахуванням рішень органів місцевого самоврядування про їх добровільне об'єднання та включених рішеннями Івано-Франківської обласної ради. Зокрема, у перспективному плані формування територій громад Івано-Франківської області уточнюється склад Більшівцівської, Галицької, Городенківської, Космацької, Тлумацької, Ямницької громад, а також перспективний план доповнюється Дубовецькою, Нижньовербізькою, Матеївецькою та П'ядицькою громадами, в яких місцевими радами прийнято рішення про об'єднання.

У результаті внесення відповідних змін об'єднані громади будуть здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема, у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

*****

Уряд прийняв 19 квітня 2017 року розпорядження № 266 «Про внесення змін до деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України», якою уточнив перспективні плани формування територій громад Запорізької, Київської, Полтавської та Сумської областей.

Зокрема, у перспективному плані формування територій громад Запорізької області перелік спроможних територіальних громад доповнено Новоуспенівською, Матвіївською, Михайлівською, Біленьківською, Долинською, Новоолександрівською, Благовіщенською, Водянською, Кам'янсько-Дніпровською, Семенівською, Терпіннівською, Новомиколаївською, Малотокмачанською, Орхівською, Таврійською, Гірсівською, Новенською, Новомиколаївською, Остриківською, Таврійською громадами. При цьому з переліку спроможних територіальних громад вилучено

Розумівську, Дніпровську, Новодніпровську, Запорізьку, Бердянську, Енергодарську, Мелітопольську громади.

У перспективному плані формування територій громад Полтавської області перелік спроможних територіальних громад доповнено Великобагачанською, Сергіївською, Великосорочинською громадами та вилучено Новаківську, Лубенську громади.

У перспективному плані формування територій громад Сумської області перелік спроможних територіальних громад доповнено Конотопською, Бездрицькою, Бочечківською, Дубов'язівською, Кириківською, Миропільською, Річківською, Нижньосироватською громадами, а вилучено Низівську, Роменську громади.

У перспективному плані формування територій громад Київської області Розділ 2 Перелік спроможних територіальних громад Київської області приведено у відповідність до Методики формування спроможних територіальних громад, в частині переліку назв територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади.

Окремо, відповідно до положень Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та прийнятих на його виконання постанов Верховної Ради України, змінено назви низки громад.

Консультації

? Примірне положення про старосту села (селища) об'єднаної територіальної громади.

! З 12 березня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища», яким більш чітко визначено правовий статус старости селища, села об'єднаної територіальної громади шляхом визначення просторових меж його діяльності, кола повноважень, підстав та порядку дострокового припинення повноважень, гарантій його діяльності. З урахуванням положень зазначеного Закону нижче наводимо текст Примірного положення:

Примірне положення про старосту села (селища) об'єднаної територіальної громади

1. Загальні положення

1.1. Це Положення відповідно до Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві вибори», інших актів законодавства України, Статуту об'єднаної територіальної громади визначає правовий статус сільського (селищного) старости, його повноваження та відповідальність.

1.2. Староста села, селища (далі - староста) є виборною посадовою особою місцевого самоврядування відповідного села, селища, яке перебуває у складі об'єднаної територіальної громади.

1.3. Правовою основою діяльності старости є Конституція України, закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві вибори», інші акти законодавства України, Статут об'єднаної територіальної громади та це Положення.

1.4. Положення затверджується рішенням ради.

1.5. Перелік населених пунктів _____ громади (сіл, селищ), в яких запроваджується посада старости, затверджується радою. У населеному пункті, який є адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, посада старости не запроваджується.

1.6. Староста набуває статусу виборної посадової особи місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

1.7. Староста є членом виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради за посадою. Староста виконує свої обов'язки на постійній основі. Староста не може мати інший представницький мандат, суміщати свою службову діяльність з іншою посадою, у тому числі на громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю.

1.8. На старост поширюються гарантії діяльності депутатів місцевих рад, передбачені Законом України «Про статус депутатів місцевих рад», якщо інше не встановлено законом.

2. Обрання старости та строк його повноважень

2.1. Староста обирається жителями села, селища (сіл, селищ), розташованого на території відповідного старостинського округу (частина території об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», на якій розташовані один або декілька населених пунктів (сіл, селищ), крім адміністративного центру об'єднаної територіальної громади, визначена сільською, селищною, міською радою з метою забезпечення представництва інтересів жителів такого населеного пункту (населених пунктів) старостою), на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі.

2.2. Право голосу на виборах старости мають громадяни України, які мають це право відповідно до статті 70 Конституції України, належать до об'єднаної територіальної громади та зареєстрували у встановленому законом порядку своє місце проживання на території населеного пункту (села або селища), де за рішенням ради проводяться такі вибори.

2.3. Старостою може бути обраним будь-який громадянин України, який має право голосу відповідно до статті 70 Конституції України, незалежно від того, де він зареєстрував місце свого проживання.

2.4. Повноваження старости починаються з моменту складення ним присяги відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборчою комісією були оголошені рішення щодо його обрання та реєстрації.

2.5. Строк повноважень старости, обраного на чергових виборах, становить п'ять років, крім випадків дострокового припинення його повноважень з підстав і в порядку, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

2.6. Повноваження старости припиняються достроково у разі:

1) його звернення з особистою заявою до сільської, селищної, міської ради про складення ним повноважень старости;

2) припинення громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України;

3) набуття громадянства іншої держави;

4) набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього;

5) набрання законної сили рішенням суду про притягнення його до відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким накладено стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

6) набрання законної сили рішенням суду про визнання його недієздатним, безвісно відсутнім чи оголошення померлим;

7) його смерті;

8) відкликання з посади за народною ініціативою.

2.7. Повноваження старости можуть бути достроково припинені за рішенням сільської, селищної, міської ради, якщо він порушує Конституцію або закони України, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень. Рішення про дострокове припинення повноважень старости рада приймає таємним або відкритим голосуванням більшістю голосів від загального складу ради.

2.8. Староста може бути відкликаний з посади за народною ініціативою в порядку, визначеному Законом України «Про статус депутатів місцевих рад», з особливостями, передбаченими частинами четвертою і п'ятою статті 791 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», не раніше як через рік з моменту набуття ним повноважень.

2.9. Рішення про внесення пропозицій щодо відкликання старости за народною ініціативою приймається на зборах виборців у кількості не менше:

- 1) 10 осіб для відкликання старости села;
- 2) 15 осіб для відкликання старости селища.

На підтримку пропозиції про відкликання старости має бути зібрано кількість підписів, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих виборах, за результатами яких він був обраний старостою.

Рішення про дострокове припинення повноважень старости у зв'язку з його відкликанням за народною ініціативою приймається за поданням територіальної виборчої комісії відповідною сільською, селищною, міською радою більшістю голосів від її загального складу.

2.10. Повноваження старости припиняються достроково, а відповідна особа звільняється з посади:

1) з підстав, зазначених у пунктах 1, 2, 3 частини першої статті 791 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», - з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт;

2) з підстав, зазначених у пунктах 4, 5, 6 частини першої статті 791 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», - з дня, наступного за днем одержання радою або її виконавчим комітетом копії відповідного рішення суду, без прийняття рішення відповідної ради;

3) з підстави, зазначеної у пункті 7 частини першої статті 791 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», - з дня смерті, засвідченої свідоцтвом про смерть;

4) з підстави, зазначеної у пункті 8 частини першої статті 791 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», - з моменту вступу на цю посаду іншої особи, обраної на наступних місцевих виборах;

5) у випадку, передбаченому частиною другою статті 791 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», - з дня прийняття відповідною радою рішення про дострокове припинення повноважень старости.

3. Завдання та повноваження старости

3.1. Відповідно до статті 541 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» староста:

1) представляє інтереси жителів відповідного села, селища у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради;

2) бере участь у пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради та засіданнях її постійних комісій;

3) має право на гарантований виступ на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради, засіданнях її постійних комісій з питань, що стосуються інтересів жителів відповідного села, селища;

4) сприяє жителям відповідного села, селища у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування;

5) бере участь в організації виконання рішень сільської, селищної, міської ради, її виконавчого комітету, розпоряджень сільського, селищного, міського голови на території відповідного старостинського округу та у здійсненні контролю за їх виконанням;

6) бере участь у підготовці проекту місцевого бюджету в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного старостинського округу;

7) вносить пропозиції до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради з питань діяльності на території відповідного старостинського округу виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб;

8) бере участь у підготовці проектів рішень сільської, селищної, міської ради, що стосуються майна територіальної громади, розташованого на території відповідного старостинського округу;

9) бере участь у здійсненні контролю за використанням об'єктів комунальної власності, розташованих на території відповідного старостинського округу;

10) бере участь у здійсненні контролю за станом благоустрою відповідного села, селища та інформує сільського, селищного, міського голову, виконавчі органи сільської, селищної, міської ради про його результати;

11) отримує від виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб інформацію, документи і матеріали, необхідні для здійснення наданих йому повноважень;

12) сприяє утворенню та діяльності органів самоорганізації населення, організації та проведенню загальних зборів, громадських слухань та інших форм безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення у відповідному селі, селищі;

13) здійснює інші повноваження, визначені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законами.

3.2. Обов'язки старости:

1) дотримуватися Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Статуту об'єднаної територіальної громади, регламенту ради, цього Положення та інших нормативно-правових актів, що визначають порядок його діяльності та взаємовідносини з об'єднаною територіальною громадою, органами місцевого самоврядування та їхніми посадовими особами, громадою та її членами.

2) брати участь у засіданнях виконавчого комітету ради. Виконувати доручення ради, її виконавчого комітету, голови, інформувати їх про виконання доручень;

3) брати участь в організації та проведенні зборів членів відповідної громади та у оформленні документів цих зборів, вносити пропозиції до порядку денного зборів. Організовувати виконання рішень зборів членів відповідної громади та здійснювати моніторинг їх виконання;

4) сприяти виконанню на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади, програм соціально-економічного та культурного розвитку, затверджених рішенням ради, інших актів ради та її виконавчого комітету. Вносити до виконавчого комітету, інших виконавчих органів ради пропозиції з цих питань.

5) вести прийом членів громади згідно з визначеним у Статуті об'єднаної територіальної громади графіком. Здійснювати моніторинг стану дотримання їхніх прав і законних інтересів у сфері соціального захисту, культури, освіти, фізичної культури та спорту, житлово-комунального господарства, реалізації ними права на працю та медичну допомогу;

6) вести облік та узагальнювати пропозиції членів громади з питань соціально-економічного та культурного розвитку відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади, соціального, побутового та транспортного обслуговування його жителів;

7) приймати від членів внутрішньої громади заяви, адресовані органам місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади та їхнім посадовим особам, передавати їх за призначенням;

8) здійснювати моніторинг благоустрою відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади, вживати заходів до його підтримання в належному стані;

9) сприяти проведенню передбачених Статутом об'єднаної територіальної громади контрольних заходів на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади (землекористування, довкілля, об'єкти житлово-комунальної інфраструктури тощо);

10) здійснювати моніторинг за дотриманням на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади громадського порядку, станом виконанням встановлених рішеннями ради правил з питань благоустрою території населених пунктів

територіальної громади, забезпечення в них чистоти і порядку, торгівлі на ринках та зберігання тиші в громадських місцях тощо;

11) контролювати дотримання правил використання об'єктів комунальної власності територіальної громади, що розташовані на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади;

12) сприяти діяльності органу (органам) самоорганізації населення відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади;

13) надавати практичну допомогу органам самоорганізації населення у виконанні ними своїх завдань та повноважень;

14) не допускати на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади дій чи бездіяльності, які можуть зашкодити інтересам територіальної громади та держави;

15) своєчасно надавати інформацію до Реєстру об'єктів власності об'єднаної територіальної громади щодо об'єктів, які розташовані на території відповідного населеного пункту (села, селища) громади.

16) періодично звітувати (не менш одного разу на рік) перед радою, зборами членів відповідної громади чи у інший спосіб, передбачений Статутом об'єднаної територіальної громади, про свою роботу;

17) дотримуватися правил службової етики встановлених законодавчими актами України, Статутом об'єднаної територіальної громади, іншими актами її органів;

18) виконувати поточні доручення ради та її виконавчого комітету, голови, звітувати про їх виконання.

3.3. Староста має право:

1) офіційно представляти громаду, її членів в органах місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади, брати участь з правом дорадчого голосу у пленарних засіданнях ради, засіданнях її постійних та тимчасових комісій, на яких розглядаються питання, що зачіпають інтереси членів відповідної громади;

2) одержувати від органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади та їхніх посадових осіб, а також від підприємств, установ, організацій комунальної форми власності, інститутів громадянського суспільства, що розташовані на території громади інформацію, документи та матеріали, які стосуються соціально-економічного та культурного розвитку відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади;

3) погоджувати проекти рішень ради та її виконавчого комітету щодо майна об'єднаної територіальної громади, розташованого на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади;

4) вносити пропозиції до порядку денного засідань виконавчого комітету ради з питань, які стосуються інтересів відповідної громади. Оголошувати на засіданнях виконавчого комітету тексти заяв та звернень відповідної громади, її членів з питань, що стосуються інтересів громади чи інтересів територіальної громади загалом;

5) порушувати у виконавчому комітеті ради питання про необхідність проведення перевірок з питань, віднесених до компетенції ради та її органів, діяльності підприємств, установ і організацій розташованих на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади незалежно від форми власності;

6) вносити пропозиції щодо усунення недоліків і порушень керівникам підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, і органів, діяльність яких перевірялася відповідно до підпункту 5 цього пункту, а також органам, яким вони підпорядковані, порушувати питання про притягнення до відповідальності осіб, з вини яких сталося порушення;

7) пропонувати питання для розгляду органом (органами) самоорганізації населення відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади;

8) вносити пропозиції щодо персонального складу громадських контрольних інспекцій, що створюються за рішенням загальних зборів об'єднаної територіальної громади, сприяти залученню членів внутрішньої громади до участі у здійсненні ними контрольних заходів на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади;

9) звертатися до державних та муніципальних правоохоронних органів у разі виявлення порушень громадського порядку на території відповідного населеного пункту (села, селища) об'єднаної територіальної громади.

3.4. З метою запобігання негативним наслідкам реального, потенційного конфлікту інтересів староста бере участь у розгляді, підготовці та прийнятті виконавчим комітетом ради рішень, де може виникнути конфлікт його інтересів, за умови самостійного публічного оголошення про такий конфлікт під час засідання виконавчого комітету, на якому розглядається відповідне питання.

3.5. Здійснення контролю за дотриманням вимог пункту 3.4 цього Положення, надання старості консультацій та роз'яснень щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, поведження з майном, що може бути неправомірною вигодою та подарунками, покладається на постійну комісію, визначену радою.

4. Організація роботи ради та забезпечення його діяльності

4.1. Місце та режим роботи, правила внутрішнього розпорядку, діловодства та інші питання організації діяльності старости визначаються радою та її виконавчим комітетом.

4.2. Інформаційне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності старости здійснюється виконавчим комітетом ради.

5. Підзвітність та підконтрольність старости

5.1. При здійсненні наданих повноважень староста є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед жителями відповідного села, селища, відповідальним - перед сільською, селищною, міською радою.

5.2. Староста не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед жителями відповідного села, селища на відкритій зустрічі з громадянами. На вимогу не менше половини депутатів сільської, селищної, міської ради староста інформує раду про свою роботу.

6. Відповідальність старости

6.1. При здійсненні наданих повноважень староста є відповідальним перед радою та громадою.

6.2. За наявності підстав, передбачених пунктом 2.6 цього Положення, повноваження старости можуть бути припинені достроково за рішенням ради.

6.3. За наявності підстав, передбачених пунктом 2.8 цього Положення староста може бути відкликаний з посади за народною ініціативою.

6.4. Староста може бути притягнений до дисциплінарної, цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності відповідно до закону.